

Mészárlás a paradicsomban – Drogháború a Fülöp-szigeteken

PETZ Dávid¹

A nemzetközi sajtó felkapott témájává vált a Fülöp-szigeteki Köztársaság új elnökének, Rodrigo Dutertenek drogpolitikája, ami valójában egy brutális fellépést jelent mind a kábítószer terjesztőivel, mind a használóival szemben. Milyen volt a Fülöp-szigeteken a kábítószeres bűnözés Duterte elnöksége előtt, és milyen változások történtek az „operation double-barrel” kihirdetése után? Hány áldozata van, és mennyien kerültek börtönbe? Hogyan viszonyul ehhez a filippínó társadalom, a globális politika jelentős szereplői és a nemzetközi szervezetek? A szerző e kérdésekre keresi a választ.

Kulcsszavak: Rodrigo Duterte, Fülöp-szigetek, kábítószer, drogháború

Két évvel ezelőtt keltette fel a világ figyelmét a Fülöp-szigetek, ám ezúttal nem csodálatos tengerpartjaival és látványosságaival, hanem Rodrigo Duterte, az ország 2016. május 30-án megválasztott elnökének drog ellen meghirdetett és folytatott harcával, amely a „war on drugs” kifejezés formájában jelent meg a köztudatban. A médiában rendszeresen megjelenő megrázó riportok és felkavaró képsorok formájában találkozhatunk ezzel, a témát pedig már kriminológusok, politológusok és emberi jogi szervezetek szakértői is kutatják. Ennek a tanulmánynak a célja bemutatni a Fülöp-szigetek bűnügyi helyzetét a kábítószer-bűncselekményekre fókuszálva, Rodrigo Duterte hatalomra kerülését, az illegális drogok elleni fellépését, továbbá ezt büntető- és emberi jogi szempontból megvizsgálni. Ezt követően a különböző nemzetközi szervezetek és a világ, továbbá az adott térség politikájában legnagyobb súllyal bíró államok reakcióit feldolgozni, legvégül pedig a magyar külügy álláspontját ismertetni.

A fülöp-szigeteki bűnügyi helyzet

Ezen részben a kábítószer-kereskedelem és birtoklás vonatkozásában mutatom be a Fülöp-szigetek bűnügyi helyzetét, amely azért is fontos, hogy megértsük, milyen körülmények között él, milyen problémákkal küzdő társadalomban sikerült Duterte el-

¹ PETZ Dávid harmadéves nappali tagozatos hallgató, NKE Rendészettudományi Kar, bűnügyi nyomozói szakirány
Dávid PETZ 3rd year full time university student, NUPS Faculty of Law Enforcement, Criminal Investigation specializaton
orcid.org/0000-0002-8710-4237, davidpetz1996@gmail.com

nőknek több mint 16 millió filippínó állampolgárt meggyőznie arról, hogy a 2016-os választásokon rá voksoljanak.

A kábítószer mint probléma az 1960-as évek végén jelentkezett marihuána, válium, mercedol, mogadon, ópium és heroin formájában.²

Az ország több mint 7000 szigetből áll, amelyeket lehetetlen állandó ellenőrzés alatt tartani, így a tagolt part remek lehetőségeket biztosít a csempészeknek a kábítószer behozatalára. Lim Seng, egy ismert kínai származású heroinkereshető (aki a hírhedt „Arany Háromszögből” importálta a kábítószer) 1972-ben történt letartóztatása, majd egy évvel később sortűz általi kivégzése³ nagymértékben visszavetette a heroin utánpótlását az országban, de már akkor is körülbelül 20 ezer fogyasztó volt. Ez a szám 1980-ban 240 ezerre nőtt, majd egy évvel később az ország a heroin és a kokain tranzitállomásává vált, a fogyasztók száma 312 ezerre, két év múlva pedig már 343 ezerre nőtt. Az évtized elején vált egyre népszerűbbé a marihuána termesztése és exportja, továbbá a shabu fogyasztása. Az 1990-es évek elején már 800 ezer személy volt érintett a kábítószeres bűnözésben, akik főleg a fővárosban, Manilában koncentráálódtak.⁴ A fülöp-szigeteki National Youth Commission felmérése alapján az 1997-ben 17 millió fiatalból 1,2 millió volt fogyasztó (15 és 29 év közöttiek), és 500 ezren szorultak rehabilitációra, de csak 5098 személy állt kezelés alatt. Az idézett tanulmány megemlíti még, hogy becslések szerint 560 ezer terjesztő van csak Manilában, 83 drogszindikátus működik az országban, és tevékenységük 62%-a a fővárosban összpontosul.

Az illegális kábítószer-kereskedelem pénzforgalma 251 milliárd fülöp-szigeteki pesóra becsülhető, amely jelen árfolyamon 1,2 billió billiárd magyar forint. A statisztikák szerint a 2000-ben lefoglalt drogmennyiség összértéke 4 milliárd peso.⁵ Kokain és a heroin szempontjából az ország tranzitállomás, a szállítmányok afrikai (főleg nigériai) és thai futárokon keresztül érkeznek különböző kikötőkön, reptereken, akár a postai szolgáltatókon keresztül, majd pedig jellemzően az Amerikai Egyesült Államok felé folytatják útjukat, vagy gazdag kelet-ázsiai országokba, mint Japán vagy Hongkong.⁶ A marihuánát tekintve természetű, fogyasztó és exportőr is egyben, utóbbi tevékenységet ausztrál és japán (Yakuza) csoportok végzik, célországaik Ausztrália, Új-Zéland és Japán. Metamfetamin-hidroklorid esetében pedig importőr, fogyasztó⁷ és előállító. Előállítása leplezett és „nem igazán leplezett” laborokban zajlik, a fővárosban is.⁸ Ezen laborok legnagyobb részét kínai etnikai csoportok hozták létre. Nemzetközi szinten itt a filippínó–kínai bűnszervezetek jelentősége kiemelkedő, a legnagyobb szállítmányok a Kínai Népköztársaságból érkeznek, amely az ENSZ szerint is a legnagyobb előállí-

² Severino (2000) 8.

³ Ocampo (2016)

⁴ Severino (2000) 8.

⁵ Severino (2000) 9.

⁶ A tanulmány 1999-ben, vagyis pont abban az évben készült, amikor Nagy-Britanniától 99 év után visszakerült Hongkong a Kínai Népköztársasághoz. A terület viszont mai napig különleges közigazgatási területnek (特别行政区 – tebie xingzhengqu) minősül, az „egy ország két rendszer” elv mentén.

⁷ Olario (1999) 8.

⁸ Sanidad-Leones (2006) 4.

tó ország, viszont az előállított anyag oroszánrészt országokon belül el is fogyasztják.⁹ A triádok központjai viszont Tajvan szigetén és Hongkongban vannak.¹⁰

Frissebb, de még Rodrigo Duterte elnöki előtti adatok (2013) szerint a fülöp-szigeteki drogfogyasztók nem egy szerhez ragaszkodnak, sokan többet is használnak. Körükben 83,97%-os aránnyal toronymagasan vezet a shabu, ezt követi a marihuána majd pedig az ecstasy. Megjelent a shabu és az ecstasy keveréke, az úgynevezett „fly-high” nevű szer is, amely közkedvelt az éjszakai életben.

A rendőrség folyamatosan megfigyeli az új elkövetési módszereket: újdonság a kínai teafilterekbe, a tejporos dobozokba, a papucsokba és telefontöltőbe rejtett csomag,¹¹ de továbbra is jellemző a már említett, postai úton való küldés vagy a klasszikusnak nevezhető, „lenyeléses” módszer. A nemzetközi szervezett bűnözés porondján megjelent a mexikói Sinaola Drug Cartel is.¹² A hivatalos statisztikák között több száz kg nagyságú shabu lefoglalások találhatók, ezenkívül 2002 és 2013 között 86 shabulaboratóriumot számoltak fel a drogrendészek.¹³ Érdekesség még a legnépszerűbb kábítószer árának összefoglalója is:

1. táblázat – A legnépszerűbb kábítószer árak. Készítette: a szerző, a PDEA Annual Report 2013-as adatai alapján

Kábítószer fajtája	Minimális ár/gramm (fülöp-szigeteki peso)	Minimális ár/gramm (jelenlegi árfolyamon forintban)	Maximális ár/gramm (fülöp-szigeteki peso)	Maximális ár/gramm (jelenlegi árfolyamon forintban)
shabu	3 800	18 392	10 000	44 840
marihuána	20	96,8	300	1 452
kokain	4 600	22 264	7 000	33 880
ecstasy	1 200	5 808	2 500	12 100

A fülöp-szigeteki drogrendészet legfrissebb, Duterte rendszerét megelőző, jelentése 4 éve készült el. A letartóztatások már 89%-a shabuvál kapcsolatban történik, a lefoglalt mennyiség összértékének pedig 78%-át teszi ki ugyanez a szer.¹⁴ Növekedett a lefoglalt „fly-high” tabletták száma, amelyekbe volt, hogy Viagra is került. Az évben 13 792 személyt tartóztattak le, 60%-ukat terjesztésért, 30%-ukat birtoklásért. A letartóztatottak körében a külföldiek között a kínai állampolgárok száma¹⁵ vezet (40), ezt követik a koreaiak (4), majd a nigériaiak (4).¹⁶ Összesen 190 hivatalos személy is eljárás alá került: 85 kormánytisztviselő, 49 rendészeti dolgozó és 56 választott

⁹ *Transnational Organized Crime in East Asia and the Pacific* (2013) 72.

¹⁰ Olario (1999) 2.

¹¹ Philippine Drug Enforcement Agency (2013) 2.

¹² Philippine Drug Enforcement Agency (2013) 5.

¹³ Philippine Drug Enforcement Agency (2013) 8.

¹⁴ *The Philippine Drug Situation – Annual Report* (2014) 10–11.

¹⁵ 2005 és 2010 között 125 kínai állampolgárt tartóztattak le.

¹⁶ *The Philippine Drug Situation – Annual Report* (2014) 14–15.

képviselő.¹⁷ Hatalmas számokkal találkozhatunk az alábbi területeken: 750 kg lefoglalt shabu, 506 felszámolt marihuánaültetvény, 114 felszámolt drogbarlang, 19 millió peso jutalom kiosztása „Private Eye” nevű művelet keretében információt adó polgároknak.¹⁸

A nemzetközi szervezetek információi nem mondanak ellent a fülöp-szigeteki hatóságok adatainak vagy nemzeti szakértők tanulmányainak. Az ENSZ 2013-ban a kelet-ázsiai és a csendes-óceáni térség második legnagyobb metamfetaminfogyasztójának (Kína után) jelölte meg a Fülöp-szigeteket, 960 ezer fővel.¹⁹

A kábítószer-fogyasztásnak az egyénre, továbbá ezáltal a mikro- és makrokörnyezetre gyakorolt hatásai széles körben ismertek. Ezek mellett szeretném kiemelni még, azon kívül, hogy „elszivattyúzza” és szervezett bűnözői csoportok kezére juttat hatalmas pénzüsségeket, magas közegészségügyi kockázatokat is tartalmaz. Alátámasztja ezt, hogy a Fülöp-szigeteken a beinjekciózást alkalmazó kábítószer-élvezők 45%-a HIV-fertőzött.²⁰

Ellenlépések

Duterte elnök „offenzívája” előtt is fellépett az állam a kábítószer-bűnözés ellen. 1994-ben újra kiszabhatóvá vált a halálbüntetés, amely a kábítószer mennyiségétől és minőségétől függően a kábítószer-kereskedelem miatt folytatott eljárások esetén is alkalmazható lett. Két évvel később létrejött a Special Dangerous Drug Court, amely a nagystílusú és visszaeső elkövetőkre specializálódott. 1998-ban a Fülöp-szigetek ratifikálta az Egyesült Nemzetek Szervezetének bécsi egyezményét, amelyet implementáltak a jogrendszerükbe. Végül és nem utolsósorban meg kell említeni a rendészeti fellépést, amely több állami szerv együttműködését jelenti, mint a Philippines National Police Narcotics Group, a National Bureau of Investigation, a Bureau of Customs és különböző bevetési egységek kooperációját. A rendészeti szervek fő feladatkitűzése a kábítószer-kereskedelem megelőzése, a kínálat- és keresletcsökkentés, és a bűn elleni küzdelembe nemzetközi szinten is bekapcsolódni.²¹

Az említett intézkedések viszont nem vezettek sikerre, ahogy azt az előző alcímben bemutatott statisztikai adatok is tükrözik: a helyzet egyre súlyosabbá vált. Ezen okból született meg 2002-ben a Comprehensive Dangerous Drugs Act. Az új törvény intenzívebb drogellenes kampányról határoz, konkrétabb cselekvések megnevezésével, ezenkívül az elkövetőkre kiszabható büntetési tételt is feljebb emelte. Újraszervezte a drogrendészetet, így létrehozva a Dangerous Drugs Boardot mint stratégia- és szakpolitika-alakító szervezet (amely drogellenes stratégiát készített *National Drug Abuse and Control Strategy* címmel), és ennek végrehajtójaként pedig a Philippine Drug Enforcement

¹⁷ *The Philippine Drug Situation – Annual Report* (2014) 20–21.

¹⁸ *The Philippine Drug Situation – Annual Report* (2014) 2–3.

¹⁹ *Transnational Organized Crime in East Asia and the Pacific* (2013) 86.

²⁰ Mendoza et al. (2016) 10.

²¹ Olario (1999) 4.

Agency-t. A jogszabály aktív szerepet szán a társadalomnak is a küzdelemben, továbbá konferenciák és workshopok megtartására került sor ügyészek, bírók, rendőrök, büntetés-végrehajtási szakemberek és civil szervezetek bevonásával.²² Fontos megemlíteni a rehabilitáció hatékonyságának a növelését is, amely három személyi kört érint. A Comprehensive Dangerous Drugs Act önkéntes jelentkezési lehetőséget biztosít a Dangerous Drugs Boardnál (továbbiakban: DDB), kezelésen való részvételre kábítószer-függőség esetén.²³ A legalább 6 és legfeljebb 12 hónapos kezelés elrendeléséről a bíróság határoz, amennyiben a Department of Health által minősített orvos vizsgálata a kábítószer-függőséget megállapítja. Amennyiben valakit olyan bűncselekménnyel vádoltak meg, amelynek büntetési tétele nem haladja meg a 6 év szabadságvesztést, a büntetőeljárást fel kell függeszteni, és át kell adni az eljárást a DDB-nek. Utóbbi kivizsgálás után dönt arról, hogy közérdekből szükséges-e az illető kezelése, és amennyiben igen, akkor ezt indítványozza a bíróságon. A bíróság ezután a terhelt jelentkezését írja elő a bíróságon, négyhavonta vagy ennél sűrűbben, ezenkívül írásos jelentés bemutatását a kezelés folyamatáról. Amennyiben a terhelt rehabilitációja véget ért, ismét bíróság előtt folytatódik az ügye. Ha elítélik, de a kezelést végző center és a DDB gyógyulását és jó magaviseletét tanúsítja, a büntetését letöltöttnek kell tekinteni.²⁴ Utolsóként az elítéltek helyzetét ismerteti: amennyiben az elítéltnak speciális szükségletei vannak, az elvonás időtartama alatt szoros felügyelet alatt kell állnia, ezenkívül csak az erre szakképesített orvos írhat fel gyógyszert, rendelhet el kezelést vagy diétát, amelyek szabályait szigorúan be kell tartani. Utolsó rendelkezésként pedig megemlítenő az elítélt zárkájának a rendszeres átvizsgálása és folyamatos éberség fenntartása kábítószer becsempészésének megakadályozása végett.²⁵

Rodrigo Duterte előélete és hatalomra kerülése

1945-ben született, politikatudományi és jogi diplomával rendelkezik. Pályafutását ügyészként kezdte Davao városában, majd ugyanennek a településnek volt a polgármestere közel 22 éven keresztül, amely folyamatosságát az törte meg, hogy törvény tiltja, hogy egy politikust több mint 3 ciklusra megválasszanak egymás után.²⁶ Utóbbi időszakban már hírhedtté vált: 1998 és 2016 között megközelítőleg 1400 ember meggyilkolásáért tartják felelősnek, amelyet „halálosztagokkal” hajtatott végre (ismeretlen fegyveres személyek motorkerékpárokon). Az ügyben hivatalos vizsgálat is indult, amely nem támasztotta alá ezt a vádat, viszont Dutertének egy olyan, erős és határozott politikus képét sikerült ezzel megalapoznia, aki „hajlandó a jó ügy érdekében bemocskolni a kezét”, és ebből későbbi választási kampánya alatt is profitált.

²² Sanidad-Leones (2006) 5.

²³ Peremne (2011) 85.

²⁴ Peremne (2011) 2.

²⁵ Peremne (2011) 2–3.

²⁶ Panarina (2017) 1.

A sajtónak adott nyilatkozatában például bevallotta, hogy Davaóban polgármesterként saját kezűleg ölt meg három embert: „*I killed about three of them [...] I don't know how many bullets from my gun went inside their bodies. It happened and I can not lie about it.*”²⁷

A teljes képhez hozzátartozik, hogy polgármesterként eltöltött ideje alatt a statisztikák szerint csökkent a bűncselekmények száma és javult a felderítési arány.²⁸ Az elnökségért indult versenyben egy 10 pontból álló szociális-gazdasági program kihirdetése mellett a kábítószer-bűnözés súlyosságára irányította a szavazók figyelmét, és annak felszámolására tett ígéretet. Azt, hogy ezt milyen módszerekkel akarta elérni, már akkor sem rejtette véka alá: a bűnözőket a társadalom értéktelen tagjainak nevezte, akiknek halála „nem az ő problémája”.²⁹

Élő műsorban, amely a Davaóban folytatott tevékenységét taglalta, így nyilatkozott³⁰: „*Am I the death squad? True. That is true.*”

Ekkor fenyegetőzött továbbá 100 ezer bűnöző megölésével és azok a Manilai-öbölbe dobásával is.³¹ Előéletére és terveire utalva nem meglepő, hogy Dutertét „Dirty Harry”, „The Enforcer” és a „The Punisher” becenevekkkel illetik.³² Elhangzott még tőle továbbá, hogy: „*These sons of whores are destroying our children. I warn you, don't go into that, even if you are a policeman, because I will really kill you [...] If you know of any addicts, go ahead and kill them yourself as getting their parents to do it would be too painful.*”³³

Nyilvános beszédeit viszont taps, ujjongás és nevének skandalása zárta, amikor az embereknek ismét megerősítette korábban tett ígéretét, miszerint meg fogja ölni az összes bűnözőt, amint elnök lesz.³⁴ A szavazatok 39%-ával, 16,6 millió vokssal nyerte meg a választásokat, 6,6 millióval megelőzve legfőbb riválisát, Mar Roxast.³⁵ Az elnök támogatottsága nemcsak a szegények, hanem a közép- és felsőosztály köreiben is jelentős. Ebben közrejátszik az is, hogy a „társadalom megtisztítására” irányuló felhívás révén a személyes közreműködése az embereknek azt az érzést váltja ki, hogy maguk is a meghirdetett politikai program tagjává válnak, akik ténylegesen tesznek valamit, és megvédhetik magukat a bűnöző elemektől.³⁶

²⁷ *Philippines: Duterte confirms he personally killed three men* (2016). Forrás: www.bbc.com/news/world-asia-38337746 (2018. 04. 03.)

²⁸ Panarina (2017) 4.

²⁹ *Rodrigo Duterte interview: Death, Drugs and Diplomacy* (2016). Forrás: www.aljazeera.com/programmes/talktojazeera/2016/10/exclusive-rodrigo-duterte-war-drugs-161015100325799.html (2018. 04. 01.)

³⁰ Kine (2015)

³¹ Ez talán nem vet jó fényt arra a hírre, miszerint a magyar külgazdasági és külügyminiszter 6 milliárd forint támogatást ajánlott fel egy a Manilai-öböl és a Laguna-tó kitisztításáról szóló tanulmány elkészítésére. Forrás: Sneider Tamás országgyűlési képviselő írásbeli kérdése (2017).

³² Pearson (2009)

³³ *Philippines president Rodrigo Duterte urges people to kill drug addicts*. Forrás: www.theguardian.com/world/2016/jul/01/philippines-president-rodrigo-duterte-urges-people-to-kill-drug-addicts (2018. 04. 01.)

³⁴ Reyes (2016) 114.

³⁵ Official count: Duterte is new president, Robredo is new vice-president. Forrás: <http://cnnphilippines.com/news/2016/05/27/official-count-duterte-president-robredo-vp.html> (2018. 04. 01.)

³⁶ Panarima (2017) 6.

„War on drugs”

2016. július 1-jén hirdette meg az „operation double-barrel” nevű műveletet, amelynek több értelmezése is van. Egyik, miszerint a felső „barrel” (cső) az úgynevezett „high-value” (nagyértékű) célokra tüzel, mint például megválasztott képviselők, bírók és rendőri vezetők. A másik pedig a „low-value” (alacsony értékű),³⁷ mint a dealerek és fogyasztók. Egy másik megközelítés szerint az egyik cső a fogyasztói, a másik pedig a kínálati oldalra irányul, de olyan magyarázat is létezik, miszerint az egyik célpont a szervezett bűnözés, a drogszindikátusok, a másik pedig a kisstílű dílerok és a fogyasztók köre.³⁸ Az új elnök hivatalba lépése után Ronald dela Rosát, Davao városának korábbi rendőrkapitányát nevezte ki a Philippines National Police első számú vezetőjévé,³⁹ aki 2016 augusztusában arra hívta fel a magukat feladó kábítószer-élvezőket és a dealereket Bacoolod Cityben, hogy locsolják le benzinnel a szervezett bűnözői csoportok vezetőinek luxusvilláit és gyújtsák fel őket: *„You know who the drug lords here are. Go to their house, douse it in gasoline and set it on fire. Show them your rage.”*⁴⁰

Az 1200 önmagát megadó személyhez szólt még az alábbi üzenete is: *„You know who the drug lords here are. You want to kill them? Kill them. You can kill because you are the victims.”*⁴¹

A fenti mondatokkal kapcsolatban kijelenthető, hogy Duterte elnök és az általa ki-nevezett rendőrparancsnok (aki közigazgatási alap- és mesterdiplomával, katonai képzéssel, csendőri tapasztalattal és PhD tudományos fokozattal is rendelkezik) véleménye eltér a bűnözés, a bűnözők és az áldozatok fogalmát tekintve. A korábbi rendőri vezető mellett Duterte még egy „bevált” módszerhez folyamodott. Davaóban a kábítószer-kereskedelemmel és -fogyasztással gyanúsított személyek nevét nyilvánosságra hozta televízió- és rádióműsorokban, ezután pedig a „Tokhang”⁴² néven ismertté vált jelenség következett, amely során a rendőri vagy katonai erők vonultak ki a gyanúsítottak lakcímeire, majd felszólították őket az illegális tevékenység beszüntetésére. Kérdésként merül fel, hogy ha valaki gyanúsított volt, akkor miért nem indult büntetőeljárás, és miért nem foganatosítottak házkutatást? Ezenkívül számolni kell azzal, hogy ez, a nyilvánosság (legalább a szomszédok) figyelmét felkeltő eljárás a gyanúsított személyt, annak családját is stigmatizálja, nem beszélve az esetleges „ötletadásról” így az igazságszolgáltatásnak. Nem lehet véletlen, hogy a davaói áldozatok közül többen a korábbi gyanúsított listán szerepeltek.⁴³

³⁷ Mendoza et al. (2016) 2.

³⁸ *If you are poor, you are killed- Extrajudicial executions in the Philippines „war on drugs”* (2017) 19.

³⁹ Reyes (2016) 115.

⁴⁰ Jesus (2016)

⁴¹ Jesus (2016)

⁴² A Fülöp-szigetek bizonyos térségeiben elterjedt Cebuano nyelven a „tok-tok” (kopogni) és a „hangyo” (kérés) szavakból származó szóösszetétel.

⁴³ Reyes (2016) 118.

Duterte előbbihez hasonló módon 2016 augusztusában tartott beszéde során rendőrök, polgármesterek és bírók nevét olvasta fel, akiket a kábítószer-kereskedelemben való részvétellel gyanúsít.⁴⁴ A társadalmat retorikájában két, élesen elhatárolt csoportra osztja fel: a bűnözőkre, akik a törvények megsértői és a szociális jólétre, továbbá a gazdasági fejlődésre is veszélyt jelentenek (ezek pedig fontos célkitűzések a meghirdetett politikai programjában is); továbbá a törvénytisztelő és istenfélő állampolgárokra, akik a fejlődést és a következő generációknak a jobb életkörülményeket biztosítják.⁴⁵ Az első személyi kör természetesen veszélyt jelent a másodikra, ezért előbbit fel kell számolni, amivel kapcsolatban az új elnök szintén szokimondó volt, amikor Adolf Hitlerrel vont párhuzamot:⁴⁶ „*Hitler massacred three million Jews. Now there is three million, there is three million drug addicts. There are. I'd be happy to slaughter them.*”

A kábítószer-kereskedők és -fogyasztók megalázása nem újkeletű jelenség az országban. Alfredo Lim, Mania korábbi polgármestere (1992–1998) piros festékű szóróspray használatával helyeztetett el figyelmeztető jelzéseket a gyanúsítottak házáin, 2016 májusában pedig Antonio Halili, Tanauan város polgármestere 7 terjesztőt küldött e minőségüket feltüntető táblával a nyakukban „szégyensétára” (*walk of shame*) a város piacterére, augusztusban pedig 9 főnek kellett üres koporsókat cipelnie, amelyek a jövőjüket szimbolizálják azon esetben, ha nem fejezik be a törvénytisztelő magatartást.⁴⁷

Ennél viszont sokkal keményebb szankció vár a gyanúsítottakra a Duterte-rendszerben, ahol is mind a hivatásos állományúak, mind pedig a civil lakosság a bűnöző elemek kiirtására lett felszólítva, ezenkívül a bűnözők kikerültek a törvény védelme alól. Az elnök hivatalba lépése utáni időszakban rohamosan nőni kezdett a kábítószerrel kapcsolatos emberölések száma. A Philippines National Police hivatalos adatai szerint kevesebb mint 4000 áldozatról van szó,⁴⁸ ezzel szemben a Human Rights Watch több mint 12 ezerre becsüli a számukat.⁴⁹ Mivel ezek többsége a rendőrség állománya által lelőtt ember, felmerül a kérdés az ő felelősségre vonásukat illetően. Duterte elnök viszont védelmébe vette a rendőröket, akiket nem kíván bíróság elé állítani tetteikért: „*I would like to say now-they will never go to prison- not under my watch.*”⁵⁰

Nem került sor vádemelésre abban az ügyben sem, amikor a rendőrök zárkájukban lőtték le két gyanúsítottat. A National Bureau of Investigation emberölést állapított meg, viszont Duterte védelmébe vette a hivatásosokat: „*I will not allow these (officers) to go to prison. I don't care if the NBI says it is murder. Anyway, the NBI and the (Department of Justice) are both under (my authority). I will be the one to answer for it and go to prison.*”⁵¹

⁴⁴ Duterte names government officials, judges in drug trade. Forrás: <http://cnnphilippines.com/news/2016/08/07/duterte-names-narcopoliticians-judges.html> (2018. 04. 02.)

⁴⁵ Reyes (2016) 122.

⁴⁶ Villamor (2016)

⁴⁷ Reyes (2016) 123.

⁴⁸ Villamor (2018a)

⁴⁹ World Report 2018 – Events of 2017 (2017) 284.

⁵⁰ Larano (2016)

⁵¹ Ramos (2016)

A fenti idézetből is látható, hogy Duterte elnök megakadályozza vagy megnehezíti a rendőrök ellen folytatott vagy indítani kívánt büntetőeljárásokat. Ezenkívül az elnök a kongresszus hozzájárulásával amnesztiát, továbbá a büntetés enyhítését és kegyelmet biztosíthat.⁵²

Az illegális drogok ellen meghirdetett harc áldozatainak magas száma mellett a halálesetek körülményei és a holttestek is a figyelem középpontjába kerültek. Három forráskönyv legalább létezik, az első ilyen a letartóztatásnak való ellenállás. Ez a jelenség „nanlaban” néven vált ismertté (angolul a „fight back” szót használják rá),⁵³ amikor is a letartóztatást végző rendőrökkel felveszi a harcot a személy, és lelövik. A témában a Social Weather Stations⁵⁴ (a továbbiakban: SWS) készített felmérést, miszerint a fővárosban⁵⁵ a megkérdezettek 63%-a nem hiszi,⁵⁶ hogy ezek a személyek ellenálltak volna a rendőrségnek. A második opció a maszkos, motorkerékpáros duók formájában megjelenő igazságosztók által elkövetett emberölések. A harmadik pedig a médiában is jelentős figyelmet kapó, sikátorokba és utcaszélekre dobott testek, összedrótozott végtagokkal és műanyag zacskóba csomagolt fejjel. Utóbbiakra jellemző a testekre fektetett vagy nyakba akasztott kartonpapír, amelyen a személyt bűnözőnek bélyegzik,⁵⁷ ahogy az alábbi ábrán⁵⁸ is látszik:

1. ábra: Helyszíni szemle egy „pusher” holttesténél. Forrás: Middleton (2016)

Az ismertetett tények alapján nem meglepő, hogy a rengeteg kábítószeres bűnözéssel kapcsolatba hozható személy félelemben él az „operation double-barrel” óta. Duterte

⁵² Constitution of the Republic of the Philippines, 1987. art. VIII. sec. 19.

⁵³ Reyes (2016) 113.

⁵⁴ 1985 óta létező, magánkézben lévő nem állami társadalomkutató intézmény, amely főleg közgazdászokat, politológusokat, szociológusokat tömörít, gyakran végeznek kérdőíves felméréseket. (Hivatalos weboldaluk: www.sws.org.ph/swsmain/aboutpg/?pnldisp=10).

⁵⁵ Luzon: 56%, Visayas és Mindanao 49%.

⁵⁶ Cupin (2017)

⁵⁷ Lunn–Ayres (2016)

⁵⁸ Middleton (2016)

nyilatkozataiban a kábítószer-élvezők (valamikor az „addict” mint „függő” szót használja, de valószínűleg ő nem tesz különbséget a kriminológiai értelemben vett kísérletezők, alkalmi fogyasztók, rendszeres fogyasztók és valódi függők között) számát 1 és 3 millió közé teszi, de előfordult, hogy 4 milliót állított.⁵⁹ Ha ezt hivatalosan alátámasztani nem is lehet, azt mindenesetre tudjuk, hogy már 2016 októberében 732 ezer személy adta fel magát, a szám pedig 2016. december 31-én 1 007 153⁶⁰ volt a rendőrség szóvivője szerint.⁶¹ Utóbbi jelenség, amit Duterte elnök sikerként könyvel el, tovább növelte a börtönök túlszűfoltóságát, amely már 2015 szeptemberében is 398% volt.⁶²

2. ábra: Pihenő fogvatartottak a Quenzon City Jail nevű büntetés-végrehajtási intézetben.
Forrás: Katz (2016)

E kép már a jelenlegi helyzetet tükrözi. A fülöp-szigeteki Bureau of Jail Management and Penology 2016-os statisztikájában 17, a legfrissebb elérhető, 2017. szeptemberi adatok 18 büntetés-végrehajtási intézet adatai tartalmazzák. Előző szerint 93 961 fő volt a börtönpopuláció, utóbbi szerint 131 923.⁶³ Az egy új létesítmény kapacitási ismeretlenek, ez javíthatja valamennyivel a nélküle számolt 698%-os túlszűfoltóságot.⁶⁴

⁵⁹ Ranada (2017)

⁶⁰ Ebből 930 ezer fogyasztó és 75 ezer terjesztő.

⁶¹ Ver (2017)

⁶² Mendoza et al. (2016) 17.

⁶³ Data and Statistics 2017. Forrás: www.bjmp.gov.ph/datstat.html (2018. 04. 06.)

⁶⁴ 18 881 fő az ideális kapacitása a 17 intézetnek.

Emberi jogi problémák

Ezen alcímben Duterte elnök illegális drogokkal szemben folytatott harcának jogi, azon belül is legfőképpen emberi jogi problémáit ismertetem. Az 1948-ban az ENSZ-tagállamok által elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata és az 1966-ban elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya is tiltja a szakirodalomban „extrajudicial execution” kifejezéssel illetett, tehát a bírói ítélet nélkül történő kivégzéseket.⁶⁵ Ezen két ominózus nemzetközi egyezményen kívül a Fülöp-szigeteki Köztársaság ratifikálta még a rendvédelmi dolgozók erőszak- és lőfegyver-használatának alapelveit,⁶⁶ amely megfogalmazza a törvényesség és arányosság követelményeit. Erre világít rá az 5. § b.) pontja is, miszerint ha a lőfegyverhasználat elkerülhetetlen, az okozott sérülés minimalizálására, továbbá az emberi élet tiszteletére és megóvására kell törekedni. Ennek a kikötésnek ellentmond a Duterte által buzdított lőfegyverhasználat, és még inkább az olyan polgármestereknek, mint Segio Tomas Osmena, aki 50 ezer pesót (kb. 1000 USA dollárt) fizet egy bűnöző megöléséért, és 5000 pesót, (kb. 100 USA dollárt) a megsebesítésért. Hasonló séma szerint Duterte elnök 2016. június 5-én jelentette be, hogy 5 millió pesót fizet egy „drug lord” megöléséért, 3 milliót pedig előbbiek beszállítóinak és terjesztőinek halála esetén.⁶⁷ Az egyezménynek a 15–17. §-a szerint az őrizetbe vett vagy fogvatartott személy esetében csak önvédelmi vagy más ember testi épségének megóvása érdekében használhat lőfegyvert. Ennek is ellentmond a korábban ismertetett, börtönben megölt két fogvatartott esete, amelyben a National Bureau of Investigation is megállapította a hivatások felelősségét. Duterte elnök kijelentései és az általa ígért büntetlenség a rendőrök részére a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában, a testi épséghez és élethez való jog súlyos megsértése esetén előírt kivizsgálási és felelősségre vonási kötelezettséget szegi meg.⁶⁸

A nemzeti jog szintjén a Fülöp-szigeteki Köztársaság alkotmánya írja elő, hogy „egyetlen személyt sem lehet megfosztani életétől, személyi szabadságától vagy tulajdonától törvényes eljárás nélkül, és egy személytől sem lehet megtagadni a törvények által nyújtott egyenlő védelmet”,⁶⁹ ezenkívül az ártatlanság véelmét és a bizonyítási terhet.⁷⁰

Rodrigo Duterte és rendőri vezetők felelősségét veti fel büntetőjogi szempontból az, hogy (főleg amikor anyagi ellenszolgáltatást is ígérnek) gyakorlatilag emberölésre való felbujtást követnek el. Érdekes, hogy akár a Római Statútumban megfogalmazott emberiség elleni bűncselekmény tényállása is ráilleszhető a fülöp-szigeteki jelenségre mint „az emberölés széleskörűen (ez az áldozatok számától függ) vagy szisztematikusan

⁶⁵ *World Report 2018 – Events of 2017* (2017) 84.

⁶⁶ *Basic Principles on the Use of Force and Firearm by Law Enforcement Officials*. Forrás: www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/UseOfForceAndFirearms.aspx (2018. 04. 05.)

⁶⁷ Reyes (2016) 127.

⁶⁸ *World Report 2018 – Events of 2017* (2017) 88.

⁶⁹ The 1897 Constitution of the Republic of the Philippines, Article III – Bill of Rights, Section 1. Forrás: <http://hrlibrary.umn.edu/research/Philippines/PHILIPPINE%20CONSTITUTION.pdf> (2018. 04. 05.)

⁷⁰ The 1897 Constitution of the Republic of the Philippines, Article III – Bill of Rights, Section 14–15.

a civil lakosság ellen” való végrehajtása.⁷¹ Ezenkívül meg kell említeni a börtönök túlszűfoltóságával kapcsolatban az életkörülmények miatt az emberi méltósághoz való jog sérülését, továbbá a közterületen lévő „kidekorált” holttestek esetében a kegyeletsértést. Duterte elnököt a felsorolt problémák viszont nem hatották meg különösebben: „I do not care what the human rights guys say. I have a duty to preserve the generation. If it involves human rights, I don't give a shit.”⁷²

Természetesen a filippínó társadalomnak vannak csoportjai, akik tiltakoznak. Rendszeresen előfordulnak kisebb létszámú demonstrációk és tömegtüntetések is. Előbbire példa:

3. ábra: Az áldozatok testtartása és a kartonpapír a tüntetéseken is megjelenik.

Forrás: Killingsworth (2018)

A képen nem áldozatok láthatóak, viszont felismerhetően imitálják azokat jellegzetes testtartásukkal és a kartonpapírok elhelyezésével. Feltűnő a hasonlóság az előző képen látható valós áldozattal.

⁷¹ Rome Statute of the International Criminal Court, Article 7. Section 1. a).

⁷² Duterte: I don't give a shit. Forrás: www.youtube.com/watch?v=8xJR-ZmO5Xk (2018. 04. 05.)

4. ábra: Tömegtüntetés Manilában, amely során egy óriási, Duterte arcképét ábrázoló kocka áll lángokban. A másik oldalán Hitler képe van. Forrás: Mogato (2017)

A következő képen egy 2017 szeptemberében megrendezett tüntetés látható, amely Manilában zajlott egyetemeken, katonai bázisokon és az elnöki palota előtt – ez utóbbi helyszín eseményeit szemlélteti a 4. ábra. A tüntetők a Kínához való közeledése, az ország déli részén végzett légitámadások és az emberi jogok súlyos megsértése miatt vonultak az utcára. Többen pedig Ferdinand Marcoshoz hasonlítják, aki 1965 és 1981 között diktátorként vezette az országot egy korrump és brutális rendszer keretében.⁷³

A Duterte elnökkel szembeni kritikának nemcsak a nép körében, hanem a politikai életben is vannak hangadói. Még a davaói polgármesteri időszaka közben Leile De Lima szenátor asszony, a kormány emberi jogi bizottságának vezetője 2009-ben feszegetni kezdte a „halálosztagok” témakörét. Nagyobb kellemetlenséget okozhatott De Lima, amikor egy szenátori bizottságot vezetett, és meghallgatták Edgar Matobato vallomását, aki elmondása szerint a davaói halálosztagok tagja volt.⁷⁴ Mr. Matobato azt állította, hogy egy több száz emberölésért felelős csoport tagja volt (a „Lambada Boys”-nak), ő maga 50 gyilkosságban vett részt személyesen. Ezen csoportok mögött Duterte állt, aki merényleteket rendelt el, ezenkívül a tanú elmondta a szenátori bizottságnak, hogy 1993-ban látta, amint Duterte polgármester lelőtte a National Bureau of Investigation egyik tagját egy Uzi géppisztollyal.⁷⁵ Miután De Lima 2016 augusztusában is

⁷³ Mogato (2017)

⁷⁴ Villamor (2017)

⁷⁵ Villamor–Ives (2016)

elkezdett a bírói ítélet nélkül végrehajtott kivégzésekben nyomozni, Duterte ígéretet tett, hogy a szenátor asszony „börtönben fog megrohadni” az illegális drogkereskedelemben betöltött szerepéért,⁷⁶ miszerint sofőrjén és testőrein keresztül fogadott el kenőpénzeket szervezett bűnözői köröktől.

A szenátor asszony tagadta a vádakát, politikai üldöztetésnek nevezte őket, ennek ellenére 2017. február 24-én letartóztatták.⁷⁷

Az elnök új opponense Antonio Trillanes szenátor, aki viszont egy 125 millió USA dollár értékű drogszállítmánnyal hozta összefüggésbe Duterte fiát, Paolo Dutertét (aki mellesleg Davao polgármester-helyettese). A Paolo hátán lévő sárkány alakú tetoválásra alapozza azt, hogy triádtag. Mr. Trillanes szerint az amerikai Drug Enforcement Agency (DEA) azonosítani tudná a tetoválást, de Paolo nem volt hajlandó azt megmutatni. Ezenkívül az elnököt több milliárd peso illegális felhalmozásával vádolta meg, és kérte, hogy a bankszámláit tegye elérhetővé egy ellenőrzés végett. A „war on drugs”-t pedig egy politikai félrevezetésnek nevezte.⁷⁸ Ez viszont elég volt ahhoz, hogy 2017 szeptemberében az ombudsman vizsgálatot indítson Duterte és családja pénzügyeivel kapcsolatban.⁷⁹ A szenátor nem véletlenül érzi magát fenyegetve, a *Drogriporternek* adott interjújában úgy nyilatkozott, hogy „Duterte elrendelte, hogy megöljenek”.⁸⁰

Nemzetközi visszhang

A Fülöp-szigeteken zajló események természetesen a nemzetközi szervezetek, politikusok és a sajtó figyelmét sem kerülte el. Ebben az alcímben ismertetem a régió és a világ legbefolyásosabb politikai vezetőinek véleményét, ezenkívül a nemzetközi szervezetek reakcióját a „war on drugs”-szal kapcsolatban.

Az Egyesült Államok régóta szoros kapcsolatot ápol a Fülöp-szigetekkel, rendszeres támogatást nyújt pénzügyileg és más formában is, mint például a rendvédelmi szervek tagjainak képzésén keresztül vagy fegyverek exportálásával. Az emberi jogok megsértésére hivatkozva Ben Cardin szenátor ellenzésének köszönhetően leállították a 26 ezer, a PNP-nek szánt lőfegyver eladását.⁸¹ Erre Duterte elnök is reagált: „*The 26,000 guns we wanted to buy from them, they don't want to sell anymore. Sons of bitches. We have lots of bombs over here. Idiots [...] Russia said, their ambassador said, 'you come here to Russia, we have all what you want'.*”⁸²

Ronald dela Rosa, a PNP vezetője az alábbiakat fűzte hozzá: „*We really wanted the U.S. rifles because these are reliable [...] But if the sale will not push through, we will find another source, maybe from China.*”⁸³

⁷⁶ Hincks (2017)

⁷⁷ Villamor (2017)

⁷⁸ Hincks (2017)

⁷⁹ Uy et al. (2017)

⁸⁰ Sárosi (2018)

⁸¹ Zengerle (2016)

⁸² *World Report 2018 – Events of 2017* (2017) 106.

⁸³ Zengerle (2016)

Az USA nagykövetsége pedig 2016. december 14-én bejelentette,⁸⁴ hogy megvonja a Millennium Challenge Corporation⁸⁵ támogatását. A szervezet 2011 és 2016 között 434 millió USA dollár támogatást nyújtott, viszont a következő öt éves ciklus pénzügyi segítsége így elmarad.⁸⁶ A rendvédelmi szervezeteknek nyújtott támogatások viszont annyiban változtak, hogy a parti őrséghez lett átcsoportosítva a PNP helyett. Barack Obamát (akit Duterte egyébként nyilvánosan „son of a bitch” jelzővel illetett⁸⁷) Donald Trump követte az Amerikai Egyesült Államok elnöki székében, aki más hozzáállást képvisel elődjéhez képest: megválasztás után telefonon beszélt Dutertével a drogellenes háború helyes irányáról, a két ország hosszú múltú barátságáról és a közös érdekekről.⁸⁸ Ezt követően 2017 januárjában Rex Tillerson, az USA külügyminisztere, egy szenátori meghallgatáson a kellemetlen kérdésekre szintén a Fülöp-szigetekkel való szövetségi viszonyra és hosszú barátságára terelte a szót.⁸⁹

Az Európai Parlament szintén elítélte a Fülöp-szigeteken zajló „war on drugs”-t, és a kivégzések, halálos áldozatokkal végződő rendőri akciók azonnali befejezésére, utóbbiak kinyomozására és egy olyan program kidolgozására hívta fel a fülöp-szigeteki kormányt, amely illeszkedik a nemzeti és nemzetközi jogszabályi keretekbe.⁹⁰ Duterte elnök a tőle már nem meglepő stílusában reagált: *„I read the condemnation of the European Union against me. I will tell them fuck you. You are doing it in atonement for your sins [...] I repeat, fuck you.”*⁹¹

A régió jelentős politikai és gazdasági szereplője, Japán, nem kritizálta nyilvánosan a Fülöp-szigeteken zajló eseményeket, írta a sajtó 2017 őszén.⁹² Sőt, az elítélés helyett ígéretet tett egy 1,8 milliárd dollár értékű összegre, amelyet az országban 12 különböző japán cég fog beruházásokra költeni.⁹³

Ázsia vezető nagyhatalma, Kína nem ítélte el Duterte drogháborúját, sőt, a Kínai Népköztársaság Manilai Nagykövetsége nyilatkozatában a Fülöp-szigetek támogatását ajánlotta fel.⁹⁴ Duterte kiemelte, Kína nem kritizálja őt, szemben az Egyesült Államokkal vagy az Európai Unióval. Előbbivel szoros gazdasági és katonai kapcsolatokat ápol, Duterte elnök viszont az alábbiakat mondta 2016 októberében: *„America has lost now [...] And maybe I will also go to Russia to talk to Putin and tell him that there are three of us against the world: China, Philippines, Russia. It's the only way.”*⁹⁵

A teljes képhez hozzátartozik, hogy Kínában tett látogatása után Rodrigo Duterte azt nyilatkozta, hogy az ország csak önálló külpolitikát alakít, de kapcsolatát nem

⁸⁴ Agence France-Presse (2016)

⁸⁵ Innovatív és független külföldi segélynyújtással foglalkozó szervezet az Egyesült Államokban, ami a globális szegénység leküzdésére törekszik. Hivatalos weboldaluk: <https://www.mcc.gov/about>.

⁸⁶ *World Report 2018 – Events of 2017* (2017) 107.

⁸⁷ Worley (2016)

⁸⁸ Petty–Brunnstrom (2016)

⁸⁹ *World Report 2018 – Events of 2017* (2017) 101.

⁹⁰ *Human rights: Philippines, Somalia and Zimbabwe* (2016)

⁹¹ Salaverria (2016)

⁹² Morallo (2017)

⁹³ *World Report 2018 – Events of 2017* (2017) 103.

⁹⁴ *World Report 2018 – Events of 2017* (2017) 104.

⁹⁵ Hunt et al. (2016)

szakítja meg az USA-val. Érdekesség, hogy Kína és Japán mintha versenyezne Maniláért: miután Shinzo Abe 1 billió japán yen értékű segélycsomagot hagyott jóvá a Fülöp-szigetek részére, Xi Jinping egy 24 milliárd dollár, átszámolva 2,5 billió japán yen értékű gazdasági segítségnyújtást ajánlott fel.⁹⁶ A két állam versengését indokolhatja, hogy Japán (aki szintén az USA szövetségese) jó kapcsolatot akar ápolni a Fülöp-szigetekkel, közösen egyfajta ellensúlyt képezve Kína befolyásának növekedésével szemben. Kína közeledésének hátterében pedig a Dél-kínai-tengerrel kapcsolatos nemzetközi vita állhat.

Oroszország manilai nagykövete, Igor Khovaev, szintén segítségnyújtást és ennek részleteire tárgyalási lehetőséget ajánlott fel, ezenkívül kijelentette, hogy Oroszország nem avatkozik bele szuverén államok belpolitikájába, ez az orosz külpolitika egyik alapszabálya.⁹⁷ A Nemzetközi Büntetőbíróság előzetes vizsgálatot indított, ami nem számít nyomozásnak, csak a különböző információk feldolgozása annak eldöntése végett, hogy szükséges-e nyomozás elrendelése az ügyben – jelentette be Mrs. Fatou Bensouda, a Nemzetközi Büntetőbíróság ügyésze 2018. februárjában.⁹⁸ Erre Duterte elnök azt reagálta, hogy nem történt emberiségellenes vagy katonai bűncselekmény, az elhunytak jogszerű rendőri fegyverhasználatnak estek áldozatul. Felvetette továbbá, hogy a Fülöp-szigetek visszalép a Nemzetközi Büntetőbíróságot létrehozó Római Statútumtól.⁹⁹

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének volt főtíkára, Ban Ki-moon, és Yury Fedotov, a UNODC ügyvezető igazgatója és Zeid Ra'ad Al Hussein, az ENSZ emberi jogi főbiztos is elítélte a Fülöp-szigeteken zajló drogellenes háborút, utóbbi a fülöp-szigeteki igazságügyi hatóságokat is felhívta az elnökük elleni nyomozás megindítására,¹⁰⁰ aki ezt nem fogadta örömmel: „*There is one United Nations official [in charge of] human rights. He said Duterte is a murderer and must be charged with murder. This guy is ever a joker or a bit insane [...] You officials sitting there on your asses, we pay your salaries. You idiot. You do not tell me what to do. I am your employer [...] You shameless sons of a whore. I pay your salaries. Don't talk to me like I'm your employee. I am [the head of] a member state sovereign state. Please shut up [...]*”¹⁰¹

Végül, de nem utolsósorban bemutatásra kerül Magyarország reakciója a taglalt kérdéskörre. Magyarország manilai nagykövetsége 2016 óta működik, ezzel több mint 21 év kimaradása után ismét diplomáciai képviselőt biztosítva a Fülöp-szigeteken, a nagykövet pedig Dr. Bence József,¹⁰² aki 2007 és 2010 között országos rendőrfőkapitány volt. Mint volt rendészeti vezető és jogász, roppant érdekes lenne elolvasni véleményét a „war on drugs” témával kapcsolatban, ám tőle származó nyilatkozatot nem találtam. Szijjártó Péter, külgazdasági és külügyminiszter, aki az első európai uniós

⁹⁶ Kikuchi-Yoshida (2017)

⁹⁷ *World Report 2018 – Events of 2017* (2017) 107.

⁹⁸ *Statement of the Prosecutpr of the International Criminal Court, Mrs. Fatou Bensouda, on opening Preliminary Examinations into the situations int he Philippines and in Venezuela* (2018)

⁹⁹ Villamor (2018b)

¹⁰⁰ *World Report 2018 – Events of 2017* (2017) 110.

¹⁰¹ Malig (2016)

¹⁰² <https://manila.mfa.gov.hu/> (2018. 04. 30.)

tagállam külügyminisztere, akit Rodrigo Duterte fogadott (legalábbis 2017 márciusáig). Szijjártó Péter a két ország közötti együttműködést sikernek tekinti: megindult a magyar hús exportja az országba, amely az elmúlt két évben 25%-kal nőtt. Ezenkívül az Eximbank 510 millió euró értékű hitelkeretet biztosít a magyar vállalkozások fülöp-szigeteki jelenlétének támogatására, és évi 35 diák érkezhethet hazánkba ösztöndíjjal tanulni. A külgazdasági és külügyminiszter a drogellenes háborút nem kommentálta: *„Nem fülöp-szigeteki állampolgárként nem számít, hogy mit gondolok a helyi kérdésekről. A helyi belügyekről a Fülöp-szigetek állampolgárainak kell dönteniük. Együttműködni jötünk, nem beavatkozni.”*¹⁰³

Összefoglaló gondolatok

A Fülöp-szigeteki Köztársaság a 2000-es évek elején már haladó szellemiségű és átgondolt drogstratégiával rendelkezett, ami viszont nem teljesítette a hozzá fűzött elvárásokat, főleg az anyagi és emberi erőforrások hiányának betudhatóan. Rodrigo Duterte 1 és 4 millió közé teszi az országban élő kábítószer-élvezők számát. Mivel ez egy széles határokon belül mozgó érték, továbbá azt sem lehet megállapítani, hogy ebbe besorolja-e a kísérletezőket, az alkalmi és a rendszeres használókat a ténylegesen függő személyek száma mellé (az „addict” és a „user” szót is használja beszédeiben), ezek a számok félrevezetőek. A már említett UNODC jelentés 2013-ban 960 ezer főre becsülte a metamfetamin fogyasztókat az ázsiai országban (és tudjuk, hogy ez ebbe a kategóriába tartozó „shabu” a legnépszerűbb szer), így a valós létszám valamennyivel 1 millió fölött lehet. Ez viszont a Fülöp-szigetek kb. 100 milliós lakosságának 1%-át teszi ki. Az UNODC 2015-ös globális összefoglaló jelentése alapján 246 millió ember volt „drug user” (a Föld népességének 3,3%-a) és 27,4 millió fő (a Föld lakosságának 0,37%-a) az olyan droghasználó, aki dependens vagy fertőző betegségtől szenved.¹⁰⁴

Megállapítható a globális statisztika tükrében, hogy a Fülöp-szigetek nem számít extrém példának, és valószínűleg az állam sem fog összeomlani, és nincs közvetlen veszélyben az ország jövője a kábítószer-élvezők miatt. Duterte elnök viszont mesterien kihasználta a közbiztonságot és a bűnözést mint politikai ütőkártyát, amihez táptalajt szolgáltatott davaói múltja. Az általa hirdetett megtorlás sokaknak elégtételt jelenthetett, a társadalom minden rétegét meg tudta fogni, és a lakosság drogellenes harcra való felhívása az embereknek egy megfogható programot adott, amiért ők maguk is tehetnek. A gazdaságot, az egészségügyet tönkre tevő, a gyerekeket, a jövő generációját elpusztító jelzőkkel illetett droghasználók, akik az „istenfélő és szabálykövető” lakosságra törnek, tökéletes bűnbakok. Hatásos-e ez a módszer? Politikai célokra biztosan, és Duterte elnök betartotta a magas áldozatokra való ígéretét, és sikerült félelmet kelteni a bűnözőkben, ezt jelzik a sokszázszáz, önmagukat feladó kábítószer-használók tömegei a túlszűfolt börtönökben. Viszont a kábítószer-kereskedelem és birtoklás nem

¹⁰³ Herczeg (2017)

¹⁰⁴ World Drug Report 2015 (2015) 11.

oldható meg csupán fegyveres rendőri erővel, ez egy egész társadalmat érintő, komplex kérdéskör, amely csak komplex válaszreakcióval oldható meg: a család, az oktatás, a szociális munkások, az egészségügy, a rendészeti szervek és a közigazgatás összehangolt munkájával. Eltörölni viszont lehetetlen: ameddig lesz kereslet, addig kínálat is.

A jelenség nemzetközi reakcióinak vizsgálata alapján az állapítható meg, hogy egyedül az Egyesült Államok volt az Obama-adminisztráció alatt, aki elítélte az emberi jogok súlyos megsértését. Donald Trump nem követte elődje példáját, továbbá az ismertett, a világ vagy a térség politikájában kiemelkedő súllyal bíró államok vezetői is így tettek, sőt, egyesek segítségüket ajánlották fel. Ezek háttérben pedig összetett gazdasági, politikai és katonai folyamatok vannak. Magyarország sem kritizál, nem avatkozik bele a Fülöp-szigetek belügyeibe, hanem 4 éve exportálja a magyar húst. A kritikus és elítélő szemlélet hangadói a nemzetközi szervezetek maradtak, akik viszont sajtónyilatkozataikkal és a rosszállásuk kifejezésével nem tudják megállítani a fülöp-szigeteki drogháborút.

IRODALOMJEGYZÉK

- Human rights: Philippines, Somalia and Zimbabwe* (2016). Forrás: www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20160909IPR41788/human-rights-philippines-somalia-and-zimbabwe (2018. 04. 30.)
- If you are poor, you are killed- Extrajudicial executions in the Philippines „war on drugs”* (2017). London, Amnesty International.
- International Criminal Court (2018): *Statement of the Prosecutpr of the International Criminal Court, Mrs. Fatou Bensouda, on opening Preliminary Examinations into the situations int he Philippines and in Venezuela* (2018). Forrás: www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=180208-otp-stat (2018. 04. 30.)
- Lunn, Jon – Ayres, Steven (2016): *The Philippines: September 2016 update*. Briefing paper No. 7710, House of Commons Library. Forrás: www.parliament.uk/commons-library (2018. 04. 05.)
- Mendoza, Ronald U. – Baysic, Ivyrose S. – Lalic, Eunice A. (2016): *Anti-Illegal Drugs Campaigns: What Works and What Doesn't Work*. Manila, Ateneo School of Government.
- Olario, Alberto Rama (1999): Current situation of transnational organized crime in the Philippines. In *Resource Material Series No. 54*. Tokyo, United Nations Asia and Far East Institute.
- Panarina, D. S. (2017): *Rodrigo Duterte- Who is he?*. Institute of Oriental Studies of RAS, Moscow. 1.
- Peremne, Gilbert D. (2011): Treatment of drug dependents in the Philippines. In *Resource Material Series No. 85*. Tokyo, United Nations Asia and Far East Institution.
- Philippine Drug Enforcement Agency (2014): *The Philippine Drug Situation – Annual Report* (2014). Forrás: http://pdea.gov.ph/images/AnnualReport/2014AR/PDEA_AR_2014_FINAL.pdf (2018.03.27.)
- Reyes, Danilo Andres (2016): The Spectacle of Violence in Duterte's „War on Drugs”. *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, Vol. 35. No. 3. Hamburg University Press, Hamburg.
- Sanidad-Leones, Celia V. (2006): The current situation of crime associated with irbanization: roblems experiened and countermeasures initiated in the Philippines. In *Resource Material Series No. 68*. Tokyo, United Nations Asia and Far East Institution.
- Severino, H. Gana Jr. (2000): The current situation of and countermeasures against transnational organized crime in the Republic of the Philippines. In *Annual Report for 2000 and Resource Material Series No. 59*. Tokyo, United Nations Asia and Far East Institute.
- Transnational Organized Crime in East Asia and the Pacific* (2013). Forrás: www.unodc.org/res/cld/bibliography/transnational-organized-crime-in-east-asia-and-the-pacific-a-threat-assessment_html/TOCTA_EAP_web.pdf (2017. 05. 01.)

World Drug Report 2015 (2015). Forrás: https://www.unodc.org/documents/wdr2015/World_Drug_Report_2015.pdf (2017. 05. 01.)

World Report 2018 – Events of 2017 (2017). Human Rights Watch, United States of America.

Jogforrások

Constitution of the Republic of the Philippines, 1987. art. VIII. sec. 19.

Rome Statute of the International Criminal Court, Article 7. Section 1. a).

The 1897 Constitution of the Republic of the Philippines, Article III – Bill of Rights.

INTERNETES FORRÁSOK

Agence France-Presse (2016): *US says aid package to Philippines withheld over rights concerns*. Forrás: <https://globalnation.inquirer.net/150707/us-says-aid-package-philippines-withheld-rights-concerns> (2018.04.10.)

Basic Principles on the Use of Force and Firearm by Law Enforcement Officials. Forrás: www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/UseOfForceAndFirearms.aspx (2018. 04. 05.)

Cupin, Bea (2017): *Half of Filipinos don't believe in cops' „nanlaban” line – SWS survey*. Forrás: www.rappler.com/nation/183528-filipinos-police-nanlaban-drug-war-killings-sws-survey (2018. 04. 05.)

Data and Statistics (2017). Forrás: www.bjmp.gov.ph/datstat.html (2018. 04. 06.)

Duterte names government officials, judges in drug trade. Forrás: <http://cnnphilippines.com/news/2016/08/07/duterte-names-narcopoliticians-judges.html> (2018. 04. 02.)

Duterte: I don't give a shit. Forrás: www.youtube.com/watch?v=8xJR-ZmO5Xk (2018. 04. 05.)

Herczeg Márk (2017): *Szijjártó a Fülöp-szigeteken: „Együttműködni jöttünk, nem beavatkozni”*. Forrás: <https://444.hu/2017/03/28/szijasarto-a-fulop-szigeteken-egyuttmukodni-jottunk-nem-beavatkozni> (2018. 04. 30.)

Hincks, Joseph (2017): *The Mutineer: How Antonio Trillanes Came to Lead the Fight Against Rodrigo Duterte*. Forrás: <http://time.com/4971952/antonio-trillanes-rodrigo-duterte-philippines/> (2018. 04. 09.)

Hunt, Katie – Rivers, Matt – Schoichet, Catherine E. (2016): *In China, Duterte announces split with US: 'America has lost'*. Forrás: <https://edition.cnn.com/2016/10/20/asia/china-philippines-duterte-visit/> (2018. 04. 30.)

Jesus, Julianna Love de (2016): *Dela Rosa to former drug users: „Burn down the houses of drug lords”*. Forrás: <http://newsinfo.inquirer.net/809677/dela-rosa-to-drug-surrenderers-burn-drug-lords-houses-down> (2018. 04. 02.)

Katz, Andrew (2016): *This Photograph Makes Life Inside a Philippines Jail Look Like Dante's Inferno*. Forrás: <http://time.com/4438112/philippines-overcrowded-prison-manila-rodrigo-duterte/> (2018. 04. 05.)

Kikuchi, Daisuke – Yoshida, Reiji (2017): *Abe confirms ¥1 trillion aid package with Duterte as Tokyo races Beijing for Manila's support*. Forrás: www.japantimes.co.jp/news/2017/10/30/national/politics-diplomacy/abe-confirms-%C2%A51-trillion-aid-package-duterte-tokyo-races-beijing-manilas-support/#.WucYDaSFPIU (2018. 04. 30.)

Killingsworth, Matt (2018): *International Court Examines Bloodshed in the Philippines War on Drugs*. Forrás: www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/justice-for-duterte/ (2018. 04. 05.)

Kine, Phelim (2015): *Rodrigo Duterte: The Rise of Philippines' Death Squad Mayor*. Forrás: www.hrw.org/news/2015/07/17/rodrigo-duterte-rise-philippines-death-squad-mayor (2018. 04. 01.)

- Larano, Cris (2016): *Philippine Leader Rodrigo Duterte Links Judges, Politicians, Police to Illegal Drug Trade*. Forrás: www.wsj.com/articles/philippine-leader-duterte-links-judges-politicians-police-to-illegal-drug-trade-1470588037 (2018. 04. 03.)
- Malig, Jun A. (2016): *Duterte to UN rights chief: Shut up, we pay your salary*. Forrás: www.rappler.com/nation/156339-duterte-united-nations-salary-shut-up (2018. 04. 30.)
- Manila Magyarországi Nagykövetsége. Forrás: <https://manila.mfa.gov.hu/> (2018. 04. 30.)
- Middleton, Rachel (2016): *Duterte's war on drugs explained to children through puppet show and comic books*. Forrás: www.ibtimes.co.uk/philippines-dutertes-war-drugs-explained-school-children-through-puppet-show-comic-books-1573732 (2018. 04. 05.)
- Mogato, Manuel (2017): *Thousands rally in Philippines, warn of Duterte „dictatorship”*. Forrás: www.reuters.com/article/us-philippines-protest/thousands-rally-in-philippines-warn-of-duterte-dictatorship-idUSKCN1BWOYA (2018. 04. 06.)
- Morillo, Audrey (2017): *HRW: Japan should call out Duterte over drug war killings, abuses*. Forrás: www.philstar.com/headlines/2017/10/30/1753962/hrw-japan-should-call-out-duterte-over-drug-war-killings-abuses (2018. 04. 30.)
- Ocampo, Amberth R. (2016): *Lim Seng remembered*. Forrás: [Philippine Daily Inquirer http://opinion.inquirer.net/95625/lim-seng-remembered](http://philippine.dailyinquirer.net/95625/lim-seng-remembered) (2018. 03. 28.)
- Official count: *Duterte is new president, Robredo is new vice-president*. Forrás: <http://cnnphilippines.com/news/2016/05/27/official-count-duterte-president-robredo-vp.html> (2018. 04. 01.)
- Pearson, Elaine (2009): *Philippine Death Squads*. Forrás: www.hrw.org/news/2009/07/30/philippine-death-squads (2018. 04. 01.)
- Petty, Martin – Brunnstrom, David (2016): *Duterte says felt rapport with Trump, assures U.S.-Philippines ties intact*. Forrás: www.reuters.com/article/us-philippines-usa-idUSKBN13R20P (2018. 04. 30.)
- Philippines president Rodrigo Duterte urges people to kill drug addicts*. Forrás: www.theguardian.com/world/2016/jul/01/philippines-president-rodrigo-duterte-urges-people-to-kill-drug-addicts (2018. 04. 01.)
- Philippines: Duterte confirms he personally killed three men* (2016). Forrás: www.bbc.com/news/world-asia-38337746 (2018. 04. 03.)
- Ramos, Marion (2016): *Cops won't go to prison*. Forrás: <http://newsinfo.inquirer.net/851719/cops-wont-go-to-prison> (2018. 04. 03.)
- Ranada, Pia (2017): *Is Duterte's 4 million drug addicts a real number?*. Forrás: www.rappler.com/rappler-blogs/169009-duterte-drug-addicts-real-number (2018. 04. 06.)
- Rodrigo Duterte interview: Death, Drugs and Diplomacy* (2016). Forrás: <https://www.aljazeera.com/programmes/talktojazeera/2016/10/exclusive-rodrigo-duterte-war-drugs-161015100325799.html> (2018.04.01.)
- Salaverria, Leila B. (2016): *Fuck you, EU – Duterte*. Forrás: <https://globalnation.inquirer.net/145189/fuck-you-eu-duterte> (2018. 04. 30.)
- Sárosi, Péter (2018): *Duterte Ordered to Have Me Killed – Interview with Senator Trillanes*. Forrás: <https://drogriporter.hu/en/trillanes/> (2018. 04. 09.)
- Sneider Tamás (2017): *Írásbeli kérdés*. Forrás: www.parlament.hu/irom40/15895/15895.pdf (2018. 04. 01.)
- Uy, Jocelyn R. – Salaverria, Leila B. – Dizon, Nikko (2017): *It's Duterte vs Ombudsman*. Forrás: <http://newsinfo.inquirer.net/934392/philippine-news-updates-president-duterte-ombudsman-duterte-wealth-amlc> (2018. 04. 09.)
- Ver, Marcelo (2017): *Drug surrenderees surpass million mark*. Forrás: <http://cnnphilippines.com/news/2016/12/31/Drug-surrenderees-reach-one-million.html> (2018. 04. 06.)
- Villamor, Felipe – Ives, Mike (2016): *Rodrigo Duterte Ordered Philippine Killings, Professed Hit Man Testifies*. Forrás: www.nytimes.com/2016/09/16/world/asia/philippines-rodrigo-duterte-hitman.html (2018. 04. 09.)
- Villamor, Felipe (2016): *Duterte, citing Hitler, says he wants to kill 3 million addicts in Philippines*. Forrás: www.nytimes.com/2016/10/01/world/asia/philippines-rodrigo-duterte-hitler-drugs.html (2018. 04. 02.)

- Villamor, Felipe (2017): *Leila de Lima, Critic of Duterte is Arrested in the Philippines*. Forrás: www.nytimes.com/2017/02/23/world/asia/arrest-duterte-leila-de-lima.html (2018. 04. 09.)
- Villamor, Felipe (2018a): *Philippine Police Resume War on Drugs, Killing Dozens*. Forrás: www.nytimes.com/2018/02/02/world/asia/philippines-drug-war.html (2018. 04. 03.)
- Villamor, Felipe (2018b): *Philippines Plans to Withdraw From International Criminal Court*. Forrás: www.nytimes.com/2018/03/14/world/asia/rodrigo-duterte-philippines-icc.html (2018. 04. 30.)
- Worley, Will (2016): *Rodrigo Duterte: Philippines president calls Barack Obama a 'son of a bitch'*. Forrás: www.independent.co.uk/news/world/asia/rodrigo-duterte-philippines-president-barack-obama-son-of-a-bitch-a7226201.html (2018. 04. 30.)
- Zengerle, Patricia (2016): *U.S. stopped Philippines rifle sale that senator opposed-sources*. Forrás: www.reuters.com/article/us-philippines-usa-rifles/exclusive-u-s-stopped-philippines-rifle-sale-that-senator-opposed-sources-idUSKBN12V2AM (2018. 04. 10.)

ABSTRACT

Massacre in Paradise – War on Drugs in the Philippines

PETZ Dávid

The drug policy of the recently elected president of the Philippines, Rodrigo Duterte, has become a frequently mentioned topic in the international press, which is a brutal action against both the dealers and users of narcotics. How serious were the drug-related crimes in the Philippines before the presidency of Duterte, and what changed after the 'operation double-barrel' had been started? How many victims did it claim, and how many people went to prison? What do the Filipino society, the significant countries of global politics and the international organizations think about it? The author of this article is trying to find the answers to these questions.

Keywords: Rodrigo Duterte, Philippines, drugs, war on drugs